

Zondagsschoolboekje

Titel: Groten, die kleinen in de weg staan

Auteur: R. van Mazijk

Illustrator:

Uitgever: W.D. Meinema N.V., Delft

Druk: 1

Jaar van uitgave: 1949

U kent het verhaal van de ontmoeting tussen de Heiland en Zachaeüs, uit Lukas 19. U hebt het waarschijnlijk meer dan eenmaal op de Zondagsschool verteld.

Hebt u ook gelet op de treffende tekening van de onderdelen? Bijv. wat het derde vers zegt: „Hij zocht Jezus te zien, wie Hij was; en hij kon niet vanwege de schare, omdat hij klein van persoon was”?

Leest u vluchtig over deze korte vermelding heen, dan zegt ze u weinig of niets. Maar wanneer u zich dit gebeuren goed indendt, de fijne penseelstreepjes opmerkt en het geheel als een sprekend schilderij vóór u ziet, — treft u dan niet de overeenkomst tussen deze zich vruchteloos rekkende tollenaar en . . . het zondagsschoolkind?

De kleine Zachaeüs kan Jezus niet zien, want de grote mensen staan als een hoge muur tussen hem en de Tollenaarsvriend in! Het kleine kind kan Jezus niet zien, want de grote mensen staan tussen hem en de Kindervriend in!

U zult mogelijk zeggen: „Dat is te exemplarisch gedacht; de zin van het verhaal is een gans andere!” Toegestemd. Maar het blijft er niet minder wáár en vreselijk om, dat grote mensen de blik van het kind op Jezus kunnen verhinderen.

Dat behoef niet opzettelijk te gebeuren. De saamgestroomde menigte in Jericho's straten deed het ook niet expres (al had ze met deze belasting-inner der Romeinen weinig op!); maar ze dééd het toch!

Hoevele volwassenen beletten de kinderen tot Jezus te komen! Hoeveel hunner zijn een belemmering voor de kleinen, om de Heiland zelfs te zien!

Hiermee is een punt aangeraakt, waar wij op de Zondagsschool elke week mee van doen hebben. Zondag op Zondag vertellen wij van de Heiland. De draden van elk bijbels verhaal laten wij nauwkeurig op Hem toelopen. We trachten, naar de bevattin der leerlingen, te spreken over de weg ter zaligheid in Christus.

En wat is het resultaat? Wat bereiken wij? Hoeveel, of 3

hoe weinigen van de honderden, die bearbeid worden, ontvangen het zaad des Woords zó, dat het ontkiemt, opwast en vrucht draagt?

Wij vragen ons soms in vertwijfeling af: „Heeft het nog zin Zondagsschool te houden?”

En leg daarnaast nu eens de belevenissen der vorige generatie's. Wat konden onze vaders en grootvaders met vuur verhalen van zegen op het zondagsschoolonderwijs! Uiterlijke groei en geestelijke wasdom schenen hand aan hand te gaan.

Nog herinner ik mij, hoe 35 à 40 jaren geleden te Rotterdam de ene afdeling na de andere werd opgericht. En de leerlingen stroomden toe. In 1911 begon ik, in een nieuwe wijk, een Zondagsschool. De eerste Zondag kwamen er 14 leerlingen; de tweede Zondag: 36; de derde: 68; de vierde: 111. In een ommezien waren er vijf klassen geformeerd.

En welk een intense belangstelling was er! We hadden geen uitgaansdaagjes; geen filmvoorstellingen; geen verteluurtsjes op Woensdagmiddag; geen enkele attractie, als alleen het Kerstfeest.

En dan de omgang met de kinderen! Er viel, ook buiten het onderwijsuur, met hen te praten. Er werden vragen gesteld, die getuigden van een innige begeerte, om de Heiland toe te behoren. Hier en daar kwam er radicale omkeer in de gezinnen, louter door het zondagsschoolonderwijs. Afgedwaalde ouders — ik heb het zelf meegemaakt — zochten de God van hun Doop weer. Menige leerling uit niet-christelijk milieu werd later een gewaardeerde kracht bij ons onderwijs.

Wat zien wij daar vandaag van? En waar schort het aan, dat we thans veelal op rotsen ploegen?

Laat ik daarvan drie dingen zeggen:

Ten eerste, dat wij ons niet blind moeten staren op het verleden. De neiging is er, vooral bij het klimmen der jaren — laten de ouderen maar spreken —, om de voorbije jaren schoner en liefelijker te zien dan ze in werkelijkheid waren. Het minder mooie, het onprettige van voorheen, verbleekt; en het aantrekkelijke, het bekoorlijke komt in verdubbelde glans voor ons te staan.

Als wij daar al te veel aandacht aan schenken, al te sterk opturen, lopen wij gevaar alle werkelijkszin te verliezen, tot grote schade van het zo nodige geloofs-enthousiasme.

Het was vroeger ook niet alles goud wat blonk, en het is nu

4

niet zo hopeloos als het soms wel schijnt. We moeten nuchter blijven en de moed niet laten zakken.

In de tweede plaats: er zijn in het leven van Gods Kerk en in de voortgaande komst van zijn Koninkrijk tijden van hoogten en van diepten. Nu eens staat de zon helder aan de hemel, en dan weer is het uitzicht sterk beneveld. Welk een geestelijke inzinking volgde er op de Reformatie van de 16e eeuw! Maar ook, welk een opleving, welk een ontwaken als uit de doodslaap gaf de 19e eeuw te zien in Rével, Afscheiding en Doleantie; in Bijbelverspreiding en Zending!

Ook plaatselijk kan het zeer uiteenlopend zijn. De Heiland heeft, tijdens zijn verblijf op aarde, steden en dorpen bezocht, waar Hij gretig gehoor vond voor zijn Evangelie, en de zieken bij tientallen genezen werden. „De kracht des Heren was er om hen te genezen.” (Luk. 5: 17). Maar Hij kwam ook wel hier en daar, waar zijn prediking op ongelooft afstuitte. „En Hij kon aldaar geen kracht doen.” (Mark. 6: 5). En de Apostelen hebben het, na de Pinksterdag, niet anders ervaren.

Laat ons dus niet al te verbaasd en teleurgesteld zijn, als het onderwijs weinig vat op de jeugd schijnt te hebben. God zorgt wel voor zijn zaak. Zijn Koninkrijk komt tóch, al is de ene tijd de andere niet. Er zullen er immers zovelen geloven „als er geordineerd zijn tot het eeuwige leven.” (Hand. 13: 48). Als Zachaeüs Jezus niet kan zien vanwege de mensen, dan zorgt Jezus wel voor een vijgeboom; en Hij komt tóch wel in Zachaeüs' hart en huis.

De derde opmerking die ik maken wil, stuurt regelrecht aan op het onderwerp van heden. Als het zondagsschoolonderwijs zo vaak met onvruchtbaarheid geslagen schijnt, zullen we moeten naspuren, waar de oorzaken liggen. Dat doen wij trouwens al sinds enige tijd. „JACHIN” is ook in dit werk onvermoeid bezig. Wie een trouw lezer van „Witte Velden” is, weet dat wel.

Er liggen oorzaken in de gezinnen, waaruit we onze leerlingen hebben, of . . . niet-hebben, maar toch zo graag zouden willen hebben.

Er zijn oorzaken aan te wijzen buiten de gezinnen, in de zuigkracht, die de wereld op de jeugd uitoefent. Zij heeft meer te bieden dan de Zondagsschool. Als het op het tastbare en het aantrekkelijke aankomt, dan is de Zondagsschool altijd de verliezende partij. Wij kunnen tegen de A. J. C.; tegen de pad-

5

vinderij; tegen de bioscoop en de voetbal niet op. Zeker, wij bejveren ons lectuur te verspreiden: Kerstboekjes en Elisabethbode; Goede Tijding en Bloei; en dat doen wij met lust en liefde. Maar de beeld-roman wint het.

Ook de laatste oorlog, met zijn verschrikkelijke naweën, heeft een slechte invloed op het zondagsschoolbezoek. Er heeft zich een onverschilligheid, een gemis aan levensidealisme van de jeugd meester gemaakt, waarvan de weerslag op de Zondagsschool gevoeld wordt.

De vroegere welwillendheid, die er in on-kerkelijke kringen t.o.v. de Zondagsschool bestond, is er niet meer. Er is een zekere minachting voor in de plaats gekomen, die zelfs uitgroeit tot afkeer en haat. Telkens komen we met mensen in aanraking, die geen goed woord meer voor de Zondagsschool hebben. Niet gemakkelijk krijgen wij de kinderen uit buitenkerkelijke gezinnen — om wie het toch vooral te doen is — er heen.

Maar goed! we hebben nog leerlingen en er komen elk jaar weer andere bij. En iedere nieuwe lichter wordt met vreugd begroet; en wij vertellen weer, vol élan, het oude en toch nieuw-blijvende Evangelie aan de kleinen.

En zie nu eens, hoe de groten de kleinen in de weg kunnen staan.

Als een der eersten, die het kind de weg versperren naar het heil in Christus, noem ik iemand aan wie u allicht niet zo direct denkt, en die toch in het leven van het kind een rol van betekenis speelt, namelijk: de leesbibliotheekhouder.

Weet u, dat er momenteel 1077 erkende leesbibliotheeken in ons land zijn? En weet u, dat het aantal „niet-erkenden“, dat der „erkenden“ evenaart, zo niet overtreft?

Het zijn vooral die „niet-erkenden“, die „wilde“ zaken, waar alle kieskeurigheid ontbreekt. Bij velen hunner wordt de morele verantwoordelijkheid, wat inhoud en uitreiking betreft, totaal gemist. Schoolkinderen kunnen te kust en te keur in de meest fantastische, opwindende en vaak gore lectuur.

Wat tijdens één uur op de Zondagsschool gehoord is, en vaak met intense belangstelling gehoord is, wordt in de volgende uren van de Zondag weer verdrongen door het holle en voze en vergiftige uit de zogenaamde „neutrale“ jeugdbibliotheek.

Tegen dat kwaad, en het is een grót kwaad! — kan de Zondagsschool zich alleen te weer stellen door vorming van

6

langer toestaat. Bij nadere informatie blijkt dan, dat het kind thuis over het vertelde niet zwijgen kon; dat het over de zoekende liefde van de Heiland sprak, en zijn wonderen, in kinderlijke eenvoud, over-vertelde.

Hier was een kleine jongen, die aan zijn vader vroeg: „Vader, waarom bidden wij niet bij het eten? Meneer van de Zondagsschool zei dat we het doen moeten.“ Daar was een ziek meisje, dat bij moeder aandrong, om „ook van de Here Jezus te vertellen, net als de Zondagsschooljuffrouw.“ Maar vader lachte om die femelarij, en moeder kende de begeerde verhalen niet; ze zou wel van Roodkapje of Assepoester vertellen.

De grote broers haalden de kleine over om mee naar het voetbalveld te gaan; en grote zus wist voor Betsy en Dina iets, dat nog veel fijner was dan je een uur in een muif schoollokaal op te sluiten.

Als wij aan die remmen en obstakels denken, waar onze leerlingen in hun ouderlijk thuis door tegengehouden worden, dan verwonderen we ons, dat ze nog Zondag op Zondag bij ons komen. En doorgaans beseffen we niet ten halve, wat die kleinen in de weg staat, en welke hindernissen overwonnen moeten worden.

Regelmatig huisbezoek kan alleen de kloof tussen gezin en Zondagsschool overbruggen en een mildere stemming en houding wekken t.o.v. ons evangelisatiewerk.

Er zijn nog tal van voorbeelden te noemen van groten, die de kleinen in de weg staan. Ik zal dat niet doen, want wij moeten oppassen, dat wij bij het speuren naar allerlei beletselen voor de doorwerking van ons onderwijs, uitsluitend om ons heen zouden kijken, en verzuimen de blik naar binnen te richten.

Het moge u bij het eerste aanhoren wellicht vreemd toeschijnen, — maar DE grote, die het eerst en het meest de kleinen in de weg kan staan is... de Zondagsschoolonderwijzer zelf.

Wanneer zijn optreden in de klas en zijn omgang met de leerlingen niet doordrenkt is van de Geest van Christus, staat hij het werk van Christus tegen en is hij — zeer zeker ongewild en onbedoeld, maar toch metterdaad — een sta-in-de-weg voor de zegenrijke loop van het Evangelie op de Zondagsschool.

Toen de moeders haar kinderen tot Jezus brachten, waren het niet de Farizeën, en niet de Schriftgeleerden, maar 's Heilands eigen discipelen, die de kleinen in de weg stonden. En zij kregen de bestraffing te horen: „Laat af van de kinderkerken en verhindert hen niet!“ (Math. 19 : 14).

8

een eigen bibliotheek ten behoeve van haar leerlingen. De jeugd moet, ook door de ontspanningslectuur, niet van de Heiland vervreemd, maar naar Hem toe gedreven worden.

Een tweede figuur, die de vruchtbaarheid van het zondagsschoolonderwijs kan vertragen en het kind verhinderen tot Jezus te komen, is de onderwijzer aan de openbare school.

Er is onderscheid. Ze zijn niet allen eender. Gunstige uitzonderingen bestaan er. Maar dat zijn dan toch uitzonderingen. Het, uit godsdienstig oogpunt, kleurloze karakter van het openbaar onderwijs vordert, dat de naam van onze dierbare Heiland daar niet genoemd mag worden. Er is voor Hem geen plaats op de school. En de onderwijzer, die met hart en ziel het openbaar onderwijs dient, kan en mag van Jezus Christus niet spreken. Maar dit brengt mee, dat er vaak in afbrekende zin over God en Jezus en de Bijbel gesproken wordt.

Uiteraard wordt ook op de openbare school het Kerstfeest, het Paasfeest en het Pinksterfeest genoemd; al was het alleen maar om de daaraan verbonden vacantietijden. En wat er dan van deze christelijke hoogtijdagen gerept wordt, is zo totaal gespeend aan de „daarop betrekking hebbende heilsfeiten“, dat het zondagsschoolkind de geboren Heiland, de opgestane Heiland en de verhoogde Heiland niet meer ziet. Het kerstmanneke verdringt het Kerstkind; de paashaas en het paasei verdringen de Paasvorst.

De onderwijzer aan de openbare school is een belemmering voor de doorwerking van het zondagsschoolonderwijs. En wij zullen, op het huisbezoek bij de ouders der leerlingen, steeds weer naar de christelijke school moeten verwijzen.

Een derde categorie van groten, die de kleinen in de weg staan, vinden we in de gezinnen van de leerlingen zelf.

Vader en moeder; volwassen broers en zusters; een ongelovige dienstbode, — hoe kunnen zij ook de kinderen verhinderen!

Daarover behoeven wij ons niet te verwonderen. Wij zoeken de kinderen uit de van God vervreemde gezinnen. Het ligt dus voor de hand, dat er in de huizen niet wordt voortgebouwd op ons onderricht uit de heilige Schrift.

En als uw ervaring gelijk aan de mijne is, dan weet u wel, dat menigmaal trouwe leerlingen openens wegbleven, omdat vader of moeder het bezoeken van de Zondagsschool niet

7

Dat is ook aan ons adres gezegd. En wij willen die waarschuwing ter harte nemen, opdat wij in dit kwaad niet vallen, of — er haastig van terugkeren mogen.

Ik neem u vier woorden, die, omgezet in levenspraktijk, ons behoeden kunnen tegen dit euvel. Het zijn de woorden: ootmoed; blijdschap; eenvoud; eerbied.

Ik ga dat toelichten.

Allereerst: ootmoed.

U en ik, wij behoren een richtingsbord, een wegwijzer naar de Heiland te zijn, en we kunnen zo licht een hinderpaal op de weg worden.

De richtingswijzers van de A.N.W.B. en de bekende „paddestoelen“ staan altijd terzijde van de weg; daar doen ze goede diensten. Maar ze zijn niet midden op de weg geplaatst; Daar zouden ze ongelukken veroorzaken. De wegwijzer vraagt geen attentie voor zichzelf; hij wijst van zich af; naar het reisdoel. In dat ondergeschikte dienstwerk ligt zijn waardevolle betekenis.

Met ons, Zondagsschoolonderwijzers, is het niet anders gesteld.

De rechte Zondagsschoolonderwijzer bezit iets van de geest en de kracht van Johannes de Doper; van de heraut, die zichzelf helemaal niet interessant vond; die nooit riep: IK, IK; maar altijd: HIJ, HIJ; die de mensen waarschuwde: „Ik ben de Christus niet; ik ben (alleen maar) gekomen opdat HIJ aan Israël zal geopenbaard worden. Hij moet wassen, maar ik minder worden.“ In dat dienstwerk, in dat van-zich-af en naar Jezus heenwijzen, bestond zijn enige vreugd, gelijk hij zegt: „Zo is dan deze mijn blijdschap, vervuld geworden.“ (Joh. 3 : 29, 30).

Ootmoed bij de onderwijzer is een van de eerste voorwaarden tot het geven van vruchtdragend onderwijs. Als de ootmoedige gestalte, het diep besef van slechts werktuig in Gods hand te zijn, bij ons gemist wordt, dan dringen wij Christus van zijn plaats; dan duwen wij Hem weg uit het gezichtsveld van de leerlingen; dan staan wij én de kinderen, én Hem in de weg.

Het zou voor Johannes de Doper een kleine kunst geweest zijn aller aandacht voor zich op te vragen. Hij behoefde daar eigenlijk niet eens moeite voor te doen. De schare deed het wel en drong hem naar een punt, waar hij niet wilde staan. Zijn houding moest doorlopend een afweerhouding zijn.

Onophoudelijk werd hem gevraagd: „Wie zijt gij?“ Volgens

9

Lukas „overlegden allen in hun harten van Johannes, of hij niet mogelijk de Christus ware.” (Lukas 3 : 15). Het kostte de Doper heel wat inspanning zijn hoorders er van te overtuigen, dat het er in het minst niet op aan kwam wie hij was, maar dat het alleen om Christus gaat. Johannes zelf wilde niet meer zijn dan een „stem”.

Daarin ligt voor ons een belangrijke wenk. Het is het kind eigen zich aan de onderwijzer of onderwijzeres vast te klemmen. Het hecht zich spoedig aan zijn leermeester. Het is geneigd tot betoon van afhankelijkheid. En hoe vriendelijker de onderwijzer is, hoe eer en hoe meer die genegenheid tot uiting komt. Dat verschijnsel kent u allen. Het is enerzijds wel heel mooi, maar aan de andere kant toch ook heel gevaarlijk. De aardige, vriendelijke, beminlijke onderwijzer mag voor het kind niet het voornaamste zijn. Waar de onderwijzer staat, kan de Heiland niet staan. De Zondagsschool is er niet om het kind een prettige middag te bezorgen in gezelschap van een allergezelligste onderwijzer(es).

Of wij dan minder vriendelijk moeten zijn? Natuurlijk niet! Paulus zegt: „Uw vriendelijkheid zij alle mensen bekend” (Fil. 4 : 5, N. Vert.). En: „Een dienstknecht des Heren moet vriendelijk zijn jegens allen” (2 Tim. 2 : 24). Vriendelijkheid is eis.

Of wij dan soms de afhankelijkheidszin van het kind moeten tegengaan? Ook dat niet. Die kinderlijke afhankelijkheid moet niet gestuit, en mag niet gekwetst, maar behoort in de juiste banen geleid te worden. De onderwijzer heeft zich zeer zeker bemind te maken, maar hij moet „een beminde om des Heren wil” zijn.

Dat nu kan alleen bereikt worden, als de ware ootmoed in onze harten woont; als we weigeren de eer aan te nemen, die uitsluitend aan Christus toekomt; als we gevuld zijn met de geest der godvruchtige nederigheid, die wij in Johannes de Doper zo bij uitstek opmerken.

Wij moeten niet midden op de weg, maar terzijde van het pad willen staan. En dan behoeven we heus niet bang te zijn, dat we „aan de kant gezet worden”.

Het gemis aan ootmoed kan van ons maken: groten die de kleinen in de weg staan. Waak daar tegen!

Als tweede vereiste noem ik: *blijdschap*. Ik bedoel daarmee natuurlijk: de blijdschap *des geloofs*. Want een tekort aan geloofslijdschap bij de onderwijzer — al kan hij nog zo boeiend vertellen — remt de kracht van het Woord.

10

Simon Petrus; daarna Filippus en Nathanaël. U moet eens lezen hoe de ene discipel de ander, als het ware meesleépt. „Wij hebben gevonden de Messias! Wij hebben Dien gevonden van Wien Mozes en de Profeten geschreven hebben, n.l. Jezus!” (Joh. 1 : 42, 46). Ze hebben Jezus ontmoet. Ze kunnen niet van Hem zwijgen. Ze klampen alle vrienden en kennissen aan, om hen te doen mee-genieten van de vreugd en de vondst, die hun ten deel viel.

Ik denk aan de Emmatisjongeren. Toen zij de Opgestane in levenden lijve voor zich zagen, waren ze niet meer te temmen. Met brandende harten en stralende ogen gingen zij het in Jeruzalem uitbazunen.

Ik denk aan Filippus, die op de weg naar Gaza slechts één toehoorder had. Maar . . . u proeft uit het verhaal met welk een warmte van gemoed en met welk een hartelijke toewijding hij zich zette om Jesaja 53 zó te verklaren, dat Jezus Christus in heerlijke glans voor de Moorman kwam staan. En als de kamerling straks zijn weg met *blijdschap* reist, dan is dat mede hieraan te danken, dat Filippus hem de Weg met *blijdschap* wees.

Ik denk aan de verantwoording van Petrus voor de Joodse Raad: „Wij kunnen niet laten te spreken hetgeen wij gezien en gehoord hebben” (Hand. 4 : 20). En aan de apostel Johannes in heerlijke glans voor de Moorman kwam staan. En als de kamerling straks zijn weg met *blijdschap* reist, dan is dat mede hieraan te danken, dat Filippus hem de Weg met *blijdschap* wees.

Ik denk aan de verantwoording van Petrus voor de Joodse Raad: „Wij kunnen niet laten te spreken hetgeen wij gezien en gehoord hebben” (Hand. 4 : 20). En aan de apostel Johannes in heerlijke glans voor de Moorman kwam staan. En als de kamerling straks zijn weg met *blijdschap* reist, dan is dat mede hieraan te danken, dat Filippus hem de Weg met *blijdschap* wees.

Ik denk aan de verantwoording van Petrus voor de Joodse Raad: „Wij kunnen niet laten te spreken hetgeen wij gezien en gehoord hebben” (Hand. 4 : 20). En aan de apostel Johannes in heerlijke glans voor de Moorman kwam staan. En als de kamerling straks zijn weg met *blijdschap* reist, dan is dat mede hieraan te danken, dat Filippus hem de Weg met *blijdschap* wees.

Wanneer wij de bijbelse waarheden doorgeven, zoals een postbesteller de brieven overreikt, doen wij Jezus Christus en zijn Evangelie smaadheid aan, en is het onze schuld, als het kinderhart niet tot de Heiland getrokken wordt. Wij zijn dan: groten, die de kleinen in de weg staan.

Het derde woord, dat ik met grote letters voor u opschrijf, is: *eenvoud*.

Dat slaat op de manier van vertellen. Hierin zie ik nog steeds de wondenplek van het zondagsschoolonderwijs.

Het schijnt voor velen hoogst moeilijk, zo al niet onmogelijk

12

Ik mag aannemen, dat u zich, bij het vertellen uit de Bijbel, niet bepaalt tot een dorre opsomming van de feiten. U geeft ongetwijfeld kleur en leven aan uw vertelling door de Heiland te tekenen als Redder en Zaligmaker, ook voor kinderen. Daar is u *gereformeerd* voor.

Maar — om een bekend beeld te gebruiken — het maakt een groot verschil, of het testament van een erflater gelezen wordt door de notaris, dan wel door de erfgenaam.

De notaris (ik wil van deze voortreffelijke man geen kwaad zeggen!) leest het testament zonder enige persoonlijke belangstelling. Hij doet dat zuiver ambtelijk. De inhoud interesseert hem niet. Of wijlen de erflater aan X een tientje of een ton legateert, laat hem volkomen onbewogen. Heel het geval is voor hem een zakelijke aangelegenheid.

Maar nu de erfgenaam! Hij bekijkt dat waardevolle document met heel andere ogen; want hij is er ten nauwste bij betrokken. Hij leest het stuk, niet slechts met zijn ogen, maar met zijn hart. Van de inhoud van het testament hangt immers zo ontzaglijk veel voor hem af. Het kan een grote ommekeer in zijn levensomstandigheden betekenen. Heel zijn ziel is bij het lezen in actie.

Welnu, als wij op de Zondagsschool het Testament van Jezus Christus openen en aan de kinderen er kennis van geven, — doen wij het dan als de notaris of als de erfgenaam? De notaris op de Zondagsschool staat het kind in de weg, en verhindert het de heerlijkheid van onze Heiland te zien.

Wie de Here Jezus niet kent als zijn persoonlijke Zaligmaker; wie door het geloof en de liefde niet aan Hem verbonden is; wie dus de blijdschap des geloofs niet smaakt, — hoe zou zo iemand de kinderen bij de hand kunnen vatten en tot Jezus leiden?

Om van de Heiland te kunnen vertellen, moeten wij Hem kennen. Het „Kom, ga met ons en doe als wij” behoort in elke vertelling door te klinken. Vat dit nu niet op alsof de onderwijzer zijn persoonlijke levens- en geloofservaringen zou moeten uitstallen. O nee! Als de ootmoed, waarover we zoëven spraken, ons leven siert, dan doen we dat ook niet. Maar het is wel zo, dat de geloofslijdschap van eigen hart het zo nodige geloofsenthousiasme bij het vertellen opwekt. En dat kan niet gemist worden.

Ik denk alweer aan Johannes de Doper. Hij heeft met uitgestoken vinger op Jezus gewezen en gezegd tot zijn hoorders: „Zie, het Lam Gods!” En dan gaan ze: eerst Andreas; dan

11

te zijn, in kinderlijke bewoordingen de bijbelse geschiedenis weer te geven. Men staat vaak zo hopeloos ver van het kind af!

We behoren te bedenken, dat de wereld van het kind zoveel kleiner, en in zekere zin ook zo heel anders is dan de wereld van de volwassene. Elke poging, die wij doen om het kleine kind aan te spreken, als stond het op het niveau van de grote, is tot mislukking gedoemd. Het kind kan niet „groot met de groten” zijn; de onderwijzer moet „klein met de kleinen” worden. Wij mogen het kind niet op de tenen laten staan, om boven zijn maat uit te reiken en zich uit te rekken, maar wij, onderwijzers, moeten ons neerbuigen en afdalen.

Dat deed de Heiland ook. Zijn gesprekken en redevoeringen, en niet het minst zijn gelijknissen, waarvoor Hij de beelden greep uit het dagelijks leven om zich heen, treffen ons door hun eenvoud.

Het bestek van mijn toespraak en de aard van mijn onderwerp gedogen niet hier dieper op in te gaan. Er is trouwens over de vertelmethodes al zo vaak geschreven en gereferereerd, dat ik dit punt gevoelig kan laten rusten.

Laat mij volstaan met een paar wenken.

1e. Bezig geen termen, die in de kinderwereld onbekend zijn. Sluit u in ieder geval bij het bekende aan en leidt het kind van lieverlede de berg van het onbekende op. Begrijpen, die voor ons heel gewoon zijn, zijn voor het kind vreemd en onverstaabaar.

2e. Reken met het bevatingsvermogen van de kleinen. Geen logische redeneringen of bewijsvoeringen a.u.b. Dat ontgaat hun ten enenmale. Vertellen is niet beredeneren, omschrijven of definiëren, maar: *laten zien; uittekenen; aanschouwelijk* onderwijs geven. De Christus moet hun — zoals Paulus aan de Galatiërs schrijft (Gal. 3 : 1), „voor ogen *geschilderd* worden”. Zo arm als het kind aan logica is, zo rijk is het aan fantasie. Maak daar een gepast gebruik van!

3e. Tracht uw vertelling niet te verfraaien door het gebruik van hoogdravende zinnen. Ik denk aan de onderwijzer, die het eens heel mooi wilde doen. Hij zou de *Verbondsluiting met Abram* vertellen, en ging aldus aan het schilderen (de man pleegde nog plagiaat bovendien!): „Het was een liefelijke avondstond. De zon, dalend ter kimme, wierp haar laatste stralen op de eerbiedwaardige, nog ongebogen gestalte van een grijsaard, die met ijver een bevreemdende arbeid verrichtte. Geslachte beesten lagen rondom hem: een driejarige ram, een driejarige vaars, een paar tortelduiven. In devote

13

houding zet hij zich neder, en wacht . . . en wacht . . . !” — Die jonge broeder vertelde niet, en hij vertelde, nog minder, aan kinderen, maar hij sprak „tot streling van zijn eigen gemoed”! Aan zulke verheven taal hebben de kinderen niets, en men maakt zichzelf belachelijk.

Genoeg hierover. Wie zich in *eenvoudig vertellen* oefenen wil, schaffe zich aan de brochure's van Prof. Dr A. J. Th. Jonker, Klein met de kleinen, (uitg. Stichting Hoenderloo), en van J. Kruyt Jr, De kunst van vertellen, (uitg. Boekh. v. d. Zendingstudieraad).

Missen wij de eenvoud bij het vertellen, dan spannen we een gordijn voor de ogen van de kinderen en zij kunnen Jezus niet zien. Wij houden dan de vruchtbaarheid van het onderwijs tegen en zijn alweer: groten, die de kleinen in de weg staan.

In de vierde plaats noem ik nog: *eerbied*. Dit is eveneens een zaak van het hoogste belang. Er hapert hier en daar nog wel iets aan eerbiedige gesteldheid en houding op de Zondagsschool.

Is er in uw klas eerbied? Eerbied tijdens het overhoren; tijdens het zingen; het bidden; het vertellen?

Als het niet zo is, geef dan vooral de schuld niet aan uw lastige en ongezeglijke leerlingen. De oorzaak ligt bij u.

Van kinderen uit onkerkelijke gezinnen kunt ge geen eerbied voor God en zijn Woord verwachten. U moet die eerbied hun bijbrengen. U moet hen *opvoeden* tot eerbied.

Dat kunt u slechts dan, als u-zelf eerbiedig zijt; als u er van doordrongen zijt, dat ge in uw zondagsschoolklas op heilige grond staat, als in de tegenwoordigheid Gods.

Heel uw verschijning, uw houding, uw spreken, uw handelen behoort gedragen te worden door eerbied des harten voor de Here God.

De kinderen moeten het beseffen, aanvoelen, dat ze op de Zondagsschool in de ongeziene wereld van Gods presentie zijn. U moet *niet kunnen* bidden of vertellen vóór er eerbiedige stilte, eerbiedige houding, eerbiedige aandacht is.

Dat moet er niet van buitenaf opgelegd worden; het moet bij u van binnenuit komen. U kunt dat niet bereiken met een zwart jaquet en een dito dasje; met een zalvende toon en een zware stem; met een gelegenheidsgezicht en een streng vertoon.

Het kan alleen als er kinderlijke vreze, heilige schuchterheid jegens de hemelse Majesteit bij u gevonden wordt.

Neem de eerbied uit uw zingen en bidden en vertellen weg,

en u ontnemt uw leerlingen juist dat, wat ze niet missen kunnen, om door uw gebed en vertelling heen de Heiland te zien en zich aan Hem vast te klemmen.

Door oneerbiedigheid in de klas wordt het heilige profaan gemaakt. Daartegen moet met al de ernst, die in u is, gewaakt en gestreden worden. Spaar geen kracht en tijd en moeite om een eerbiedige sfeer in uw klas te scheppen. Als u dat niet doet, is u een vermindering voor de kinderen om tot de Heiland te komen; dan is u een van de groten, die de kleinen in de weg staan.

Ten slotte. Er wordt in de laatste jaren veel gesproken en geschreven over Christo-centrisch preken en Christo-centrisch vertellen. Dat heeft zijn goede zijde.

Als Christus niet in het middelpunt staat, niet elke Zondag de Hoofdpersoon in ons verhaal is, zijn we fout. En wij kunnen niet dankbaar genoeg zijn, dat dit punt in de jongste tijd steeds weer aan de orde kwam.

JACHIN's rooster is er op aangelegd; JACHIN's handboek is er op ingesteld, dat in elke zondagsschoolvertelling Christus in het centrum, wordt geplaatst.

Maar er is in deze ook overdrijving. Men dient soms de wonderlijkste vindingen en spellingen van menselijk vernuft als Christo-centrische Schriftopening aan; men doet „vondsten” die meer aan inlegkunde dan aan klare uitlegging der Schrift doen denken. Pas daar voor op!

De beste waarborg voor Christo-centrisch vertellen ligt niet in het opzettelijke en geforceerde zoeken en speuren naar „de gouden draad”, maar in uw persoonlijke verhouding tot Christus. Is dat in orde, och, dan ontdekt ge in elk Schriftgedeelte, in elke les van de zondagsschoolrooster: *Zijn* persoon; *Zijn* werk; *Zijn* hand; *Zijn* liefde; *Zijn* genade; *Zijn* priesterlijke beweging. Dan leeft ge, en vertelt ge uit de wetenschap: de Rol des Boeks is met Zijn naam *vervuld*, d.w.z. er *vol* van. Dan ziet ge Christus op elke bladzijde van de bijbel; dan komt ge Hem tegen in elk zondagsschoolonderwerp.

Alle hulpmiddelen samen kunnen niet baten, als Jezus Christus zelf niet de centrale plaats in uw leven inneemt. Daarentegen, als Hij het leven van uw leven, de kracht van uw kracht is, dan bezit ge, in potentie, de genoemde deugden: *ootmoed, blijdschap, eenvoud, eerbied*. En die vier samen sturen, in de vertelling, regelrecht op de Heiland aan. Die vier, in

beoefening gebracht, ruimen de stenen uit de weg, die het zondagsschoolkind verhinderen tot Jezus te gaan.

En zo hebben wij, bij het zoeken naar beletselen voor de vruchtbaarheid van het zondagsschoolonderwijs, vooral te letten op de *groten, die de kleinen in de weg staan*. En we zullen dan niet bij anderen, maar bij onszelf moeten beginnen.

Wie in het drukkend besef van eigen tekortkoming leeft — en bij wie zal dat niet zo zijn? — die vrage zich ernstig af: „Is het mij waarlijk er om te doen: wegwijzer naar Jezus te zijn?”

Kunt ge daarop een toestemmend antwoord geven, zaai dan, o zaaiër, in Gods naam voort! Verlies de moed niet! Het zondagsschoolwerk is een heerlijk en een begerlijk werk; een werk, waar de belofte Gods achter staat: „Dezuiken is het Koninkrijk der hemelen. Het zaad zal Hem dienen!”

En het blijft de troost van het godvruchtig, hoewel vaak wankeelmoedig hart van de zondagsschoolonderwijzer: De grote God, die zijn hand tot de *kleinen* wendt, Hij zal, mede door de Zondagsschool, de lammeren tot zijn kudde verzamelen en zijn schaapskooi binnen leiden; daar, waar geen groten ooit de kleinen in de weg kunnen staan; daar, waar in volkomen vervulling gaat:

Elk, die Hem vreest, hoe klein hij zij of groot,
Wordt van dat heil, die weldaan deelgenoot;
Hij zal ze groter maken.

